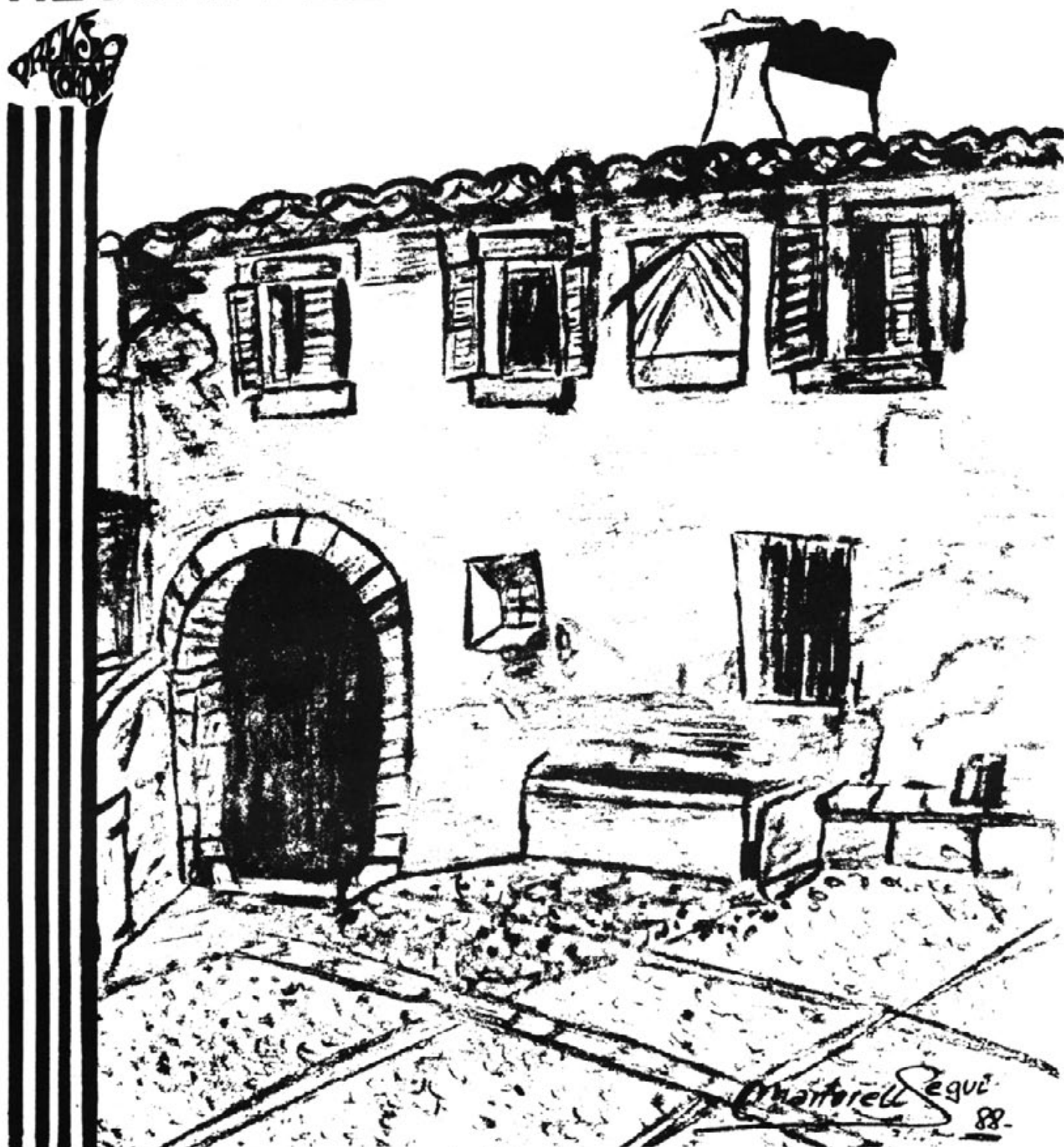

Montaurà

Nº 3 JULIOL 1.988

REVISTA DE MANCOR DE LA VALL

CLASTRA DE MASSANELLA, dibuix de l'artista local Maria M. Martorell Seguí

SUMARI

- Portada: CLASTRA DE MASSANELLA, dibuix de l'artista local Maria M. Martorell Seguí.
- Pàg. 3 CRÒNICA. Gabriel Fiol Mateu.
- 9 L'AJUNTAMENT INFORMA.
- 10 DE CA NOSTRA..., Jaume Gual Mora.
- 12 AHIR. Tomeu Ripoll Pou.
- 14 ENTREVISTA: RAMON NICOLAU MATEU "Costa", un artesà mancorí. Jaume Gual Mora.
- 17 TOPONIMIA DOCUMENTADA (3). Gabriel Fiol Mateu.
- 18 SALUT: LES MALALTIES INFECCIOSES INFANTILS. Bel Garau.
- 19 L'ESPLAI. Grup de monitors.
- 20 SABIEU QUE...
- 21 ELS LLINATGES DELS MANCORINS (2). Gabriel Fiol Mateu.
- 22 ESGLÉSIA LOCAL: "La Família". Miquel Amengual Saurina.
- 23 TEMPERATURES I PLUGES. Miquel Saurina V.
- 24 ESPORTS. Joan Martorell Vallori.
- 27 PER LLEPAR-SE ELS DITS. Domingo Llull C.
- Contraportada: IMATGES D'AHIR: "Joves artistes de fa 60 anys". Comentari de Gabriel Fiol M.

Metge de Guàrdia	281313
Ambulàncies	200362
Dispensari Municipal	504865
A.T.S.	501880
Urgències Inca S.S.	503882
Ambulatori Inca S.S.	502850
Bombers Inca	500080
Guardia Civil Selva	515004
Guardia Civil C.O.S.	295050
Parròquia	501828
Pompes Fúnebres	500237
Escoles	505991
Ajuntament	501776
Protecció Civil	721040
Electricitat AVARIES	500700
Telèfon Esperança	461112
Fons Cultural Europeu	457777

METGES DE GUÀRDIA

JULIOL

L M M J V S D
4 5 6 7 8 9 10
11 12 13 14 15 16 17
18 19 20 21 22 23 24
25 26 27 28 29 30 31

Dra. L. FABREGAT
Dr. R. FARRIOLS
Dra. M. CUADRI
Dra. L. FABREGAT

AGOST

L M M J V S D
1 2 3 4 5 6 7
8 9 10 11 12 13 14
15 16 17 18 19 20 21
22 23 24 25 26 27 28
29 30 31 1 2 3 4

Dr. R. FARRIOLS
Dra. M. CUADRI
Dra. L. FABREGAT
Dr. R. FARRIOLS
Dra. M. CUADRI

SEPTEMBRE

L M M J V S D
5 6 7 8 9 10 11
12 13 14 15 16 17 18
19 20 21 22 23 24 25
26 27 28 29 30 1 2

Dra. L. FABREGAT
Dr. R. FARRIOLS
Dra. M. CUADRI
Dra. L. FABREGAT

OCTUBRE

L M M J V S D
3 4 5 6 7 8 9
10 11 12 13 14 15 16
17 18 19 20 21 22 23
24 25 26 27 28 29 30

Dr. R. FARRIOLS
Dra. M. CUADRI
Dra. L. FABREGAT
Dr. R. FARRIOLS

Adreça
dels
metges

Dr. RICARDO FARRIOLS: C/ M. Caballer, n.º 5 - MANCOR
Dra. LUISA FABREGAT: C/ Dezcallar, n.º 9 - SELVA
Dra. MARIA CUADRI: C/ J. Estelrich, n.º 4 - SELVA

SERVEIS D'URGÈNCIES: TELEFONAR A L'ÚNIC NÚMERO

28 13 13 - BUSCA-688

DISSABTES, DIUMENGES I FESTIUS INCLUITS:

De les 14 h. del dissabte fins a les 9 h. del dilluns

DIES FEINERS: De les 17 h. fins a les 9 h. del dia següent

LES GUARDIES SÓN EXCLUSIVAMENT PER URGÈNCIES.
ELS MALalts NO URGENTS SERAN ATEsos EN HORES DE CONSULTA

MONTAURA, Revista de Manacor de la Vall.

REDACCIÓ I CONFECCIÓ: Grup de mancorins.
COLLABORADORS: Tots els qui vulguin.
IMPRESSIÓ: "Apóstol y Civilizador", Petra
DIPÒSIT LEGAL: PM. 3 - 1.988.
EDITA: COL·LECTIU MONTAURA, Pl. Ajuntament, 1, DP. 07312, Tl. 50.17.76.

Les responsabilitats dels articles recauran només damunt de llurs autors.

**Planta un arbre
i MILLOR TRES!**

GOVERN BALEAR. DIRECCIÓ GENERAL MEDI AMBIENT
GREMI ARTESANAL DE FLORS, PLANTES I JARDINERIA DE MALLORCA

CRÓNICA

ABRIL.

Día 6: Visita nostre poble el Delegat del Ministeri d'Educació i Cultura Sr. Andreu Crespí Plaza. Fou rebut per membres de l'Ajuntament i de l'Associació de Pares de l'Escola local. L'acompanyava l'inspector de la zona Sr. Salom. En el curs d'un dinar que li fou ofert a Santa Llúcia li entregaren una placa on constava l'agraïment de la població pel seu interès en resoldre els problemes d'educació que experimenta el poble, essent una prova visible del que deim, l'ampliació de l'edifici de l'escola a punt de començar. També la secretària de la dita Associació, Sra. Maria del Carme Valdivielso, informà de la situació de Mancor en aquest terreny.

Día 10: Per commemorar el primer aniversari de la constitució de la "Associació d'amics de la tercera edat" de Mancor, es celebrà un dinar de germanor a Santa Llúcia amb l'assistència d'uns 130 comensals que demostraren que no els faltava ni la gana ni el bon humor.

Día 11: Començaren les obres d'ampliació de l'edifici de l'Escola Nacional MONTAURA, a càrrec de l'empresa "Llull Sastre S.A." S'espera que, si no hi ha entrebancs, estiguin llestes el pròxim setembre a l'iniciar-se el nou curs.

Al mateix dia es re- prengueren les classes escolars del tercer i darrer trimestre d'aquest curs, en tres locals diferents a causa de les obres ja citades. La Casa de Cultura, l'Ajuntament i el local Parroquial de l'Esplai acolliren el vuit cursos d'estudiants. Hi ha que dir que això de reprendre s'ha d'entendre fins a cert punt, perquè les vagues han minvat molt els dies de classe d'aquest trimestre.

Día 12: Conferència a la Casa de Cultura, il·lustrada amb diapositives, a càrrec del Sr. Pedro Peralta sobre "La Ciencia de la Salud". Tractava de la curació de diverses malalties per medis naturals.

Del dia 12 al 15 d'Abril l'Ajuntament, amb col.laboració de "Optica Inca" organitzà un control visual i auditiu gratuït. Foren molts els mancorins que se n'aprofitaren per tal de detectar possibles anomalies als seus ulls i la seva oïda.

Día 16: Els "Amics de la tercera edat" organitzaren una excursió per visitar Valldemossa, el Port de Sóller i el Monestri de Lluc. Els assistents foren uns 160, acomodats en tres autocars. Es comptà amb la col.laboració de la Caixa de Balears "SA NOSTRA".

MAIG

Día 1: Morí sobtadament a Inca el Dr. Angel Garcia Gelabert, a l'edat de 66 anys. Havia estat metge titular de Mancor. A la seva esposa Dª Jerònia Bonafé Mora, natural de Mancor, i als seus fills Maria Magdalena, Angel, Bartomeu i Jerònia els donam el nostre més sincer condol.

Día 7: Bona sorpresa es dugueren el propietaris de cotxes que els deixaren el vespre abans a cel obert. Una fina capa de pols rogenca provava que el desert del Sahara no és tan lluny com ens pensaven. El cel ataronjat de l'horabaixa anterior, en certa manera ho presagiava.

Día 14: Al jutjat de Pau es casaren el Mancorí Jaume Morro Pastor amb Olga Serrano Urbifa, natural de Cadis. Els desitjam que la felicitat els acompanyi en el seu nou estat.

Día 21: Primera diada de primeres comunions a la parròquia. Reberen el sagrament per primera vegada els nins Margalida Alba Coll, les germanes Laura i Margalida Martorell Perraló, Maria Beltran Amengual i Francesca Cifre Cual. Festa simpàtica i alegre.

Al capvespre del mateix dia es celebrà la trobada comarcal de la "Hermandad de Donantes de Sangre de Mallorca". S'inicià

C R Ò N I C A

amb una missa cantada, essent significativa l'oferta on els pobles participants presentaren al celebrant productes característics de cada localitat. Aquestes eren: Caimari, Campanet, Inca, Búger, Sa Pobla, Lloseta, Pollença i el seu Port, Selva, Alcúdia i el seu Port i Mancor. L'Ofrena de nostre poble consistí amb carbó vegetal i la presentà la col.laboradora de la germandat Srta. Maria Reynés Sampol. Després dels parlaments dels batles de Mancor i Caimari, es procedí a la lectura de dades de la zona. Després s'entregaren insígnies als donants que havien passat de 25 i 10 donacions el 31 de Desembre de 1.987. D'aquests darrers n'hi havia cinc de mancorins: Maria A. Ferrer, Jaume Grau, Jaume Arrom, Jordi Moranta i Francesca Mayrata. La festa acabà amb un multidinari berenar als encara no acabats jardins del Casal de Cultura, però que resultaren un lloc molt adequat per la festa. Presidí tots els actes el President de la Germandat Sr. Víctor Gistau.

Dia 26: Començaren els actes commemoratius del 75 aniversari de la parròquia de Mancor. En dit dia es celebrà la festa en honor de Sant Probo màrtir. El dia següent, al saló d'actes de l'Ajuntament era oberta al públic l'exposició d'olis de l'artista Sra. Dolores Palomino.

Continuà la commemoració susdita el dissabte dia 28 amb la presentació del llibre de Gabriel Fiol "Monografía de l'Església de Sant Joan Baptista de Mancor de la Vall" a càrrec de Mn. Jaume Capó Villalonga, historiador de Lloseta.

Dita presentació anà precedida per un selecte concert de la Coral "Antics Blavets de Lluç", dirigits per Mn. Vicenç Juan Rubí. Entre les peces de caire religiós que componien el programa, hi havia la titulada "Non vos me elegistis" del Mancorí P. Francesc Reynés M.SS.CC. Honraren l'acte amb la seva presència l'Excm. Sr. President del Consell Insular de Mallorca D. Joan Verger Pocoví, l'Ilm. Sr. Jaume Martorell Cerdà, Director General de Cultura de la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern Balear, Batle de Mancor Sr. Gabriel Pocoví Pou, i membres de l'Ajuntament i Jutjat locals.

Dia 31: Dins el mateix cicle commemoratiu, es feren públics i premiats els alumnes del Col·legi Nacional Montaura que havien estat guardonats al concurs de dibuixos "L'ESGLÉSIA DE MANCOR VISTA PELS ALUMNES DEL COL·LEGI PÚBLIC MONTAURA". Aquets foren: 1er. curs: At^a Amengual. M. 2on curs: Joan Gual Mateu 3er curs: Catalina Gual M. 4art curs: Núria Horrach S.

5è curs: Joana Mir B.
6è curs: Antònia Mir B.
7è curs: Pere J. Martorell
8è curs: Guillem Morro M.

Dia 29: Celebraren la primera comunió els nins Tomàs Fontanet Mateu, Carmen López Muñoz i la seva germana Rocío, i Francesca Amengual Rodríguez. A la mateixa missa fou batiada Vanesa López Muñoz.

Dia 31: El dia en què complia 87 anys, morí a Calvià on feia molts d'anys residia, el mancorí Francesc Mir Alorda, àlies Xisquet (A.C.S.).

JUNY

Dia 1: Tenguè lloc l'acte principal del 75è aniversari de la Parròquia. Aquest dia es complien exactament setanta-cinc anys de l'arribada del primer rector de la parròquia, Mn. Joan Femenia Payeras. Dit acte consistí en una missa concelebrada pel Vicari Episcopal de la III Zona Mn. Bartomeu Fons Pascual, pels ex-rectors Mn. Jaume Bonet, Mn. Bartomeu Mateu, Mn. Bartomeu Català, Mn.

Bartomeu Ramis, el que fou rector interí Mn. Jaume Puigserver T.O.R., i Mn. Miquel Amengual, rector actual.

La funció acabà amb el cant d'un "Te Deum" talment com acabà la cerimònia de possessió del càrrec del primer rector, setanta-cinc anys abans, i amb la veneració de la relíquia de Santa Llúcia, com ja feien els cristians de Mancor abans de construir-se el primitiu temple dedicat a Sant Joan.

L'entrega d'un recordatori dels deu rectors que ha tingut la parròquia i un refresc a la plaça de l'Ajuntament tancaren els senzills, però emotius actes, del LXXV aniversari de la fundació de nostra parròquia, que foren organitzats pel CONSELL PARROQUIAL, comptant amb el valuós suport de l'Ajuntament.

Dia 12: A la matinalda d'aquest diumenge morí Francesca Rosselló Monroig, a l'edat de 67 anys, de Can Vic. El seu espós Jaume Amengual Sampol, fill Joan, nora Catalina Caldentey i demés familiars rebin el nostre més sentit condol.

Al mateix dia a Santa Llúcia, els jovenets de la tercera edat pels quals qualsevol motiu és bo per fer gresca, organitzaren un dinar, amb més de 130 participants per celebrar la compra d'un calderó apropiat per les seves paelles collectives. S'ho passaren de lo millor. Que no perdin els ànims, encara que després tenguin que anar a fer-se mirar la sang.

Dia 19: Diada d'inauguracions d'obres realitzades per millorar els serveis comunitaris del nostre

poble, amb assistència de les màximes autoritats autonòmiques encapçalades pel President del Govern Balear, Molt Honorable Sr. Gabriel Canyelles, acompanyat pel seu Conseller de Sanitat i Seguretat Social, Honorable Sr. Oliver Capó, el President del Parlament, Molt Il·lustríssim Sr. Jeroni Albertí i el President del Consell Insular de Mallorca Excelentíssim Sr. Joan Verger, amés d'altres autoritats. Les obres inaugurades foren la reforma de la part antiga del cementiri, la nova cobertura del torrent de Biniarroí, l'obra pública més costosa

C R Ò N I C A

realitzada mai a Mancor, la remodelació del camp parroquial de futbol, des d'ara administrat durant vint-i-cinc anys per l'Ajuntament; la unió del Carrer Margalida Sintes amb la carretera, millora que ha estat possible gràcies a la bona disposició dels propietaris dels terrenys afectats; la zona ajardinada al voltant del pou comú i la restauració del mateix que han permès convertir el que era un tirador d'escombreries amb un jardinet molt agradable; la inauguració de la Unitat Sanitària on hi ha els consultoris del metge i de l'ATS locals; finalitzant el llarg recorregut acompanyat per la Banda de música de la "Unión Musical Inquense", amb la inauguració del jardí del Casal de Cultura, que completa la urbanització de la illeta on estan ubicats el Casal de Cultura i la Unitat Sanitària.

Les Festes patronals d'aquest any han tengut dues característiques específiques: la meteorologia totalment extranya a aquesta època de l'any, amb freqüents pluges durant més d'una setmana, però que no han impedit que es complís el programa pràcticament en la seva totalitat. L'altre, l'acceptació popular que han tingut els principals actes, com foren la vetlada de varietés del dia de Sant Joan la verbena del dia 25 on, en contra del que passava els darrers anys, foren moltes les parelles que ballaren durant tota la

vetlada, i la representació de l'obra teatral "S'herència d'en Toni Fobioler", el dia 26, a pesar va haver d'esser representada al Casal de Cultura per mor la inestabilitat del temps, però que no impedí que el públic s'ho passàs de lo millor.

La part cultural contà amb la crida a festa feta pel conegut escriptor

Alexandre Ballester, d'un alt contingut líric. Les exposicions d'olis del pin-

tor Pol Capó, de fotografies de temes locals de José Fernández Ventura, les quals sorprengueren a bastants que a Mancor hi hagués reconts tant bonics, i la de fotografies, participant al Primer Concurs de fotografia per aficionats

Fotografia de José Fernández Ventura

locals. Els premis d'aquest foren: Primer per Llorenç Abrines, Segon per Margalida Suau, Tercer també per Llorenç Abrines i un accésit per Francesca Fontanet. Igualment l'exposició d'objectes de culte de la nostra parròquia fou molt elogiada pels nombrosos visitants que la recorregueren.

Els altres actes, ofrena a Sant Joan, ofici, curses, tombada d'olles,

etz. contaren amb l'acostumada participació. Dels actes esportius s'en parlarà a la pàgina corresponent al esports.

Durant les misses celebrades els dies 26 i 27 Mn. Miquel Amengual Saurina, fins ara rector de nostra parròquia es despedí dels feels, ja que ha estat nomenat rector solidari de les parròquies d'Andraitx i S'Arracó juntament amb Mn. Joan Perelló Sansó. Es farà càrrec del seu nou destí al mes de setembre, una vegada haja tornat de Califòrnia, on dedicarà dos mesos als seus antics feligresos de San Francisco. La parròquia de Mancor serà regida per Mn. Bartomeu Fons Pascual com administrador parroquial, simultaniament amb les tasques que compleix com a Vicari Episcopal de la Tercera Zona. L'Ajuntament l'acomia amb l'entrega d'una bacina que portava gravada un escrit al.lusiu. Recordem que Mn. Miquel feu possible la cessió al municipi del camp de futbol per espai de vint-i-cinc anys de forma gratuïta.

CRONICA

Però com cada any l'acte més emotiu fou el XIVè Homenatge a la Velle-sa, on els mancorins demostraren públicament l'amor i el respecte que professen als quaranta cinc padrins i padrines que han passat la vuitentena d'anys de la seva vida. L'acte estigué amenitzat amb l'actuació del grup "Música Nostra". Hem de destacar la finesa del record que fou entregat a cada un dels homenatjats, una ceràmica amb una llegenda al·lusiva a l'acte, dorada al foc.

Gabriel Fiol Mateu

L'AJUNTAMENT INFORMA

Plenaris.

Extraordinari, 9 d'abril de 1.988.

Es dona compte de la concessió, per part de la Conselleria d'Obres Públiques i Ordenació del Territori del Govern Balear, de 1.100.000 ₧ per a la redacció de les Normes Subsidiàries del poble.

Ordinari, 28 d'abril de 1.988.

S'aprovà el compte Gral. del Pressupost Ordinari de l'exercici de 1.987.

S'aprovà el compte de Tresoreria, amb el següent resultat:

Existència 4art. Trimestre....	1.440.816
Importen els ingressos	+ 5.302.337
SUMA	6.743.153
Importen els pagaments	- 4.272.256
Existència per al 2on. Trimes.	2.470.897

S'acordà sol·licitar del Consell Insular de Mallorca la confecció per Cooperació Tècnica dels projectes següents:

1.- Projecte de reforma de la plaça de l'església.

2.- Projecte de sanejament i sumini-
stre d'aigua potable a l'Avinguda 2
d'abril de 1.925 i carrer de Sa Canaleta.

3.- Projecte d'asfaltat de diversos carrers del poble.

S'acordà fer la presentació del llibre "Monografia de l'Església de Sant Joan Baptista", amb motiu del 75è aniversari de la parròquia.

S'aprovà el programa de les Festes de Sant Joan 1.988.

S'acordà concedir una ajuda econòmica de 15.000 ₧ per a dur a terme la festa dels Donants de Sang a celebrar a Mancor.

S'aprovaren les certificacions de les obres següents:

Al Cementeri, reposició de cobertes i adequació de la zona ajardinada, (5ª) per un import de 829.417 ₧.

Obres a la Unitat Sanitària (5ª) per un import de 198.027 ₧.

Urbanització il·leta i pavimentació vials i zona ajardinada a Mancor, (5ª) per un import de 1.228.747 ₧.

Extraordinari, 14 maig 1.988.

S'acordà sol·licitar el finançament de les següents obres:

Dependències annexes per a Magatzem de serveis Poliesportiu Municipal.

Reparació de la pista poliesportiva i voravies al complexe Esportiu Municipal.

S'acordà adjudicar l'equipament de la Unitat Sanitària a la casa "Representaciones Médicas Exclusivas S.A."

Ordinari, 26 maig 1.988.

S'acordà pagar factures per un import de 1.019.554 ₧ corresponents al mes de maig.

S'acordà sol·licitar al C.I.M. la subvenció de 125.000 ₧ per dur a terme el curs de natació.

També s'acordà sol·licitar al C.I.M. la neteja i adequació de la carretera de Mancor de la Vall a l'Oratori de Santa Llúcia.

Subvencions

Del Consell Insular de Mallorca i per a la publicació del llibre "Monografia de l'Església de Mancor", 300.000 ₧.

De la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern Balear i també per a la publicació del llibre "Monografia de l'Església de Mancor", 300.000 ₧.

De la Conselleria de Sanitat del Govern Balear i per a mobiliari de la Unitat Sanitària, 2.000.000 ₧.

De la Conselleria d'Obres Públiques i Ordenació del Territori del Govern Balear, per a la modificació nº 1 del Projecte Principal "Encarrilament del Torrent de Biniarroi", 7.603.045 ₧.

Del C.I.M. i per un curs de natació, 125.000 ₧.

Situació Econòmica
29 de Juny

Existència en caixa=
4.612.249 Ptes.

Unes festes plenes d'activitats

DE CA NOSTRA...

La nostra llengua: Preposicions EN AMB.

Ambdues preposicions es diuen simples, del grup de les febles o àtones (sense accent). És molt freqüent el seu ús així com també la seva confusió.

AMB: Preposició que denota una situació comuna, l'acompanyament, la concurrència a una acció, el contacte, l'instrument, el mitjà. Així deim: "Anava amb el meu germà", "s'ha tallat el dit amb el ganivet", etc...

Com a norma general podem afirmar que es pot traduir per la preposició castellana "con", excepte quan es refereix al mitjà de locomoció amb que hom es desplaça (tren, cotxe, avió); en aquest cas, la paraula correcta en castellà és "en". Així deim: "Arribaré amb el tren de les nou" (llegaré en el tren de las nueve), encara que pareix que també en català, es pot dir "arribaré en el tren de les nou".

EN: Com a preposició (veurem que té altres accepcions) pot expressar:

a) Lloc: "He viscut en tres cases diferents".

b) Temps dins el qual o durant el qual quelcom s'esdevé, "fer una paret en quinze dies".

Centre d'educació permanent d'adults

ecca

Cursos de Català per ràdio

amb professors orientadors a tots els pobles de Mallorca i Barris de Ciutat

INFORMACIÓ I MATRÍCULA RADIO ECCA

Gilbert de Centellas, 2 - Etr A. Tel. 46 47 00

De DILLUNS a DIVENDRES De 9 a 14 i de 19 a 21 hores

PATROCINA EL

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

Complement d'objecte o circumstància després de certs verbs, "només pensen en els diners", "tenen interès en la publicació d'aquest llibre".

També, com a norma general, podem dir que aquesta preposició es tradueix per la castellana "en", excepte quan no està clar l'ús en català de a o en per traduir "en" castellana. Així deim: "Viu en a Inca" i en castellà "viven en Inca", (d'això en parlarem en una altra ocasió).

La paraula **EN** té altres accepcions.

a) **Pronom i verb.** En trobam quatre formes possibles (en, 'n, n', ne), segons la paraula que precedeix o segueix. En aquest cas reemplaça una determinació circumstancial, un complement, un substantiu de sentit partitiu. Així: "Ell ve del camp, jo també en venc", "em demanen doblers i no en tenc".

b) **Article personal.** Es pot emprar en majúscula o minúscula. En el primer cas, es refereix a persones com a títol de cortesia, equivalent al castellà "Don, Señor". Així: "Al senyor En Gabriel Nadal", "carrer d' En Vicenç Mut". En minúscula reemplaça l'article el, davant noms propis de persona: "en Joan". Com article admet el femení Na o na.

c) **Topònim** d'un poble del Conflent, en el cantó d'Oleta.

Bastant o prou?

Aquestes dues paraules són dos quantitius nostres que representen matisos diferents.

Bastant, vol dir en quantitat regular, i **prou** significa en quantitat suficient. Així direm: "Ha suspès l'examen, havia estudiat bastant, però no prou".

La lluna, el temps i el camp.

Juliol:

Acabades les festes patronals de Sant Joan, entram en el mes de juliol. Els estudiants inicien les vacances, també els sabaters les comencen a partir del dia 15 o 20.

La pluja comença a fer-se notar i el clima poc durant el mes, les pluges són dolces, els ametlers i les figues es, però molt bones pels tarongers i els arbres del bosc i garriga.

En el Quart Minvant (del dia 6 al 13) convé segar el blat perquè així millor es conservi. Cal procurar regar les plantes de nit. En el Quart Creixent (del 22 al 29), que enguany dóna augment de calor, els hortalsans sembren lletugues, endívies, cols i cebes. També és bon temps per femar la terra. Collim a balquena melons, síndries, albergínies, mongetes tendres, pebres, tomàtiques novelles, bones per fer un bon trempó.

Durant aquest mes és la plena de les figues flors. Per Sant Jaume es cullen prunes de frare llarg, pomes, cireres i comencen a espolsar-se les ametlles de les castes més primerenques.

És un mes calorós i poc adequat pels animals. Els porcells que neixen aquest mes solen ésser xarecs i els anomenen porcells joriolers; els polls van cop-piu i ala baixa, es diu que "poll de juliol sempre duu dol".

Tenen lloc les festes patronals a molts de pobles i també altres festes d'estiu. Dia 10 Sant Cristòfol, dia 15 la Mare de Déu del Carme, dia 20 Santa Margalida (la monja l'encén i el frare, Sant Bernat, l'apaga), dia 22 Santa Magdalena i dia 25 Sant Jaume, dia 28 Santa Catalina Tomàs, la santa mallorquina, i acaba el mes amb les festes dels Sants Abdò i Senen, patrons de la ciutat d'Inca.

Agost:

Sol ésser el mes més calorós de l'any, tothom ja ha acabat de segar i batre. És un mes sec. Estam a la plena de les figues agostenques "per Sant Llorenç, figues a querns". Si plou abans del dia 15 sol ésser malsà, en canvi és molt profitós que ploqui entre les dues mares de Déu (15 d'agost i 8 de setembre), sobretot per fer guaret i sembrar ferratge.

Tant en el Quart Minvant (dia 4) com en el Quart Creixent (dia 20), va bé femar els camps que han de servir per sembrar blat, així com arrancar les cebes que s'han de guardar, sembrar raves, bledes, pastanagues, mongetes, nabs i cols tardanes. Durant aquest mes s'han de regar amb freqüència les plantes i per conservar la humitat, és convenient posar

palla al voltant del peu dels arbres tendres i de les plantes. També es sembren les cebes de lliris blancs i altres. Si es sembren pèsols per la Mare de Déu d'agost els gorrions no els piquen. Si plou per l'agost hi ha esclatasangs dins l'octubre.

Aquest mes ja es sol tancar dins la soll el porc per engreixar. Es comença també la caça amb reclam i la caça de conills, guàtleres, tórteres i tudons. És un mes bo, també ho és el setembre, per caçar eriçons.

Comença el mes amb la festa de la Mare de Déu dels Àngels, dia 2, patrona de Pollença. Dia 15, la Mare de Déu d'agost, es posa a les esglésies el llit de la Mare de Déu morta, enrevoltat d'alfabagueres. Dia 16, Sant Roc, festa a Alaró i a Porreres. Dia 20, Sant Bernat, patró del Secar de la Real. Dia 24, Sant Bartomeu, fan festa a Montuiri i dia 29, Sant Agustí, en fan a Felanitx. Dia 30 és Santa Rosa, bon dia per fer el planter de julivert.

Setembre:

En el camp es cullen les garroves, i els que van mes atrassats, acaben de collir les ametles.

En el Quart Minvant (dia 3), que enguany dóna temps revoltós i ambient humit, es pot començar la veremada del raïm, que serà la gran protagonista del mes. En el Creixent (dia 19), començaran a presentar-se nuvolats tempestuosos, es pot sembrar la civada, ordi, faves i el blat que serà primerenc. Una vegada collides les ametles i les figues es poden execallar els ametlers i figueres.

Les fruites collidores són les figues tardanes, prunes, peres, pomes i figues de moro. A les terres de secà, convé llaurar i preparar el guaret. Les pluges entre les dues mares de Déu fan possible el menjar pels animals. Sol ésser freqüent qualche tronada amb vergues de llamp, però en general les saons són bones per a la pastura del bestiar.

El dia 8 és la Mare de Déu de Setembre, festes patronals a Lloseta i a altres indrets de l'illa. Dia 21 és la festa de Sant Mateu, dia 27 els sants metges de Pina, Cosme i Damià. Dia 29 és la festa de Sant Miquel, patró de Campanet i es tanca la mesada amb la festa de Sant Jeroni.

AHIR

EL P. FRANCESC REYNÉS i SOLIVELLAS
M.SS.CC

Com vaig manifestar en el primer "ahir", ara apareix un article dedicat al músic mancorí, P. Francesc Reynés. El P. Reynés és, en música, la figura majora que ha sorgit del nostre poble, encara que es tracta d'una personalitat gairebé desconeguda per molts de paisans, primer perquè ja fa 28 anys que morí i perquè no visqué a Mancor des de molt jove i no es prodigà massa en visites. Una de les poques aparicions públiques al poble fou poc abans de morir, per a S. Joan de l'any 1.965, amb motiu de la dedicació d'un carrer al seu germà, el P. Simó Reynés, el qual morí assassinat a Barcelona, víctima de la crueltat incomprendible dels anys 36-39.

El P. Francesc Reynés i Solivellas, M.SS.CC, vegé la primera llum a Mancor (1), dia 21 de gener de 1.898, al carrer de Biniarroí, a la darrera casa, a l'esquerra sortint del poble. Avui hi viu la vídua del seu germà Jaume. Fou el tercer germà de vuit.

A Mancor va passar els primers anys de la infantesa jugant amb els nins del mateix carrer, dels quals n'hem trobat pocs testimonis i ja molt majors. El grupet d'amics gastaven moltes hores dins Ca'n Reus on hi havia un garrofer, que per les dimensions l'anomenaven "El garrofer gros". El nin Francesc passà molt de temps damunt aquest arbre trescant d'una branca a l'altra.

Exceptuant uns pocs i débils records dels seus primers anys, res no sabem de la seva estada a Mancor. Als dotze o tretze anys se'n va anar a l'Escola Apostòlica dels Missioners dels Sagrats Cors, a La Real, i des de llavors fins a la seva mort romangué a cases de Missioners i molt rarament passava per Mancor a visitar la família.

L'afecció i dedicació a la música es fa palesa a partir de l'ingrés a La Real(2), on trobà ambient i condicions adequades per desenvolupar la seva vàlua natural. Tengué a l'abast mestres de solfeig, de teclat i instruments d'estudi. Durant tota la seva vida es dedicà a la música fou sempre una "devoció". En aquest sentit crec que la Congregació no l'aprofità com calia.

La tasca musical del P. Reynés la podem considerar en tres aspectes:

1.- Accions a favor de l'art musical:

Com he dit abans la dedicació a la música fou una constant durant tota la seva existència. Així a Sóller, essent encara estudiant, va fundar una escolania. Mentres feia els estudis de Teologia al Seminari Diocesà, s'encarregà de les cuites musicals del convent de S. Caietà de Palma.

Pel juliol del 1.925 fou nomenat Mestre de Capella del Santuari de Lluç. Aquest càrrec implicava ser l'organista i director de l'escolania.

L'any 1.926 s'en va anar a Roma amb l'únic objectiu d'estudiar música. Allà es matriculà a l'Escola Superior de Música Sagrada i assistí a les classes que impartien els mestres Casimiri i Relfice, il·lustres compositors de renom universal en el camp de la música polifònica. Obtingué la llicenciatura en Cant Gregorià amb el Prof. Ferretti.

Tornat a l'Illa i residint a La Real va fer totes les passes necessàries juntament amb el P. Munar per aconseguir un orgue per l'església de S. Bernat i un altre per la de S. Caietà. L'any 1.929 el P. Reynés estrenà el de S. Bernat de La Real amb un concert, en el que interpretà obres de Bach, Gulmann i Viador.

Aprofità un nou destí, a Barcelona, per culminar els seus estudis musicals amb el P. Massana, amb el qual feu contrapunt i fuga.

2.- Interpretació:

Tocar l'orgue i el piano fou la seva activitat predilecta i a la que hi dedicà més temps des dels primers estudis de teclat a La Real fins als darrers dies de la seva vida. Els cors de la Basílica de Lluç i l'església de S. Bernat de La Real saben de les hores finals del P. Reynés. Allà hi pujava i donava vida a les tecles de l'orgue amb l'única mà sana, (tenia l'altra paralitzada d'un atac que li sobrevingué a Vic, on hi residia reclamat pel bisbe Pere-lló).

3.- Composició:

El P. Reynés no va compondre massa, no fou prolífic, però les partitures és l'únic que ens queda del que va fer i, per tant, el que més apreciam. El que hem dit fins ara es queda en un record que s'oblidarà definitivament. L'o-

bra escrita als pentagrames queda i sobreviu a l'autor; n'és un exemple el cas de "Unam petii" i "Non vos me elegistis", ambdues obres del P. Reynés; la primera la coneixen a totes les cases dels Sagrats Cors i la segona està en el repertori actual de la "Coral dels Antics Blavets de Lluç" i la va interpretar a Mancor recentment en un concert amb motiu del 75è aniversari de la Parròquia.

L'obra del P. Reynés (3) es redueix tota ella a peces vocals, unes per a una sola veu i altres per a cor amb veus distintes.

Obres:

- CORONES D'OR.
- GOIGS A SANA BERNAT DE LA REAL.
- VIROLAI A LA MARE DE DEU DE LA FONT DE DEU.
- LITANIAE LAURETANAE.
- MISSIONALIS HIMNUS.
- UNAM PETII.
- ECCE QUAM BONUM.
- SALVE REGINA.

en compongüé tres. Una mentres residia Lluç, la segona durant la seva estada a Barcelona i la darrera a Artajona (Navarra).

- LITANIAE SANCTISSIMI CORDIS IESU:

- NOM VOS ME ELEGISTIS.

- LIBERA ME, DOMINE.

El P. Francesc Reynés, mancorí del carrer de Biniarroí, morí al Monestir de la Real, dia 13 de juliol de l'any 1.965.

Tomeu Ripoll Pou.

(1) L'amo En Felip de Ca'n Francinaina m'ha contat records de infantesa.

(2) L'activitat musical en les distintes etapes de la vida del P. Reinés l'he consultada al P. Rafel Juan, de Lluç.

(3) El recull de les Obres del P. Reynés l'ha fet el P. Vicenç Juan Rubí, deixeble seu.

NON VOS ME ELEGISTIS

F. REINES

Andantino

BAIX I

BAIX II

rall... MOSSO

RAMÓN NICOLAU MATEU COSTA UN ARTESÀ MANCORÍ

Era un horabaixa molt carregat en l'atmosfera, aquell divendres, dia 10 de juny. En Biel, el batle, ja m'esperava a ca-seva, havíem quedat en que devers les vuit aniríem a ca Mestre Ramón, just devora Sa Font del poble.

Agafàrem les nostres eines de treball, i amb unes quantes preguntes preparades d'antuvi, fórem ja a la casa. Mestre Ramón amb la seva esposa Margalida, ja ens esperava. Un lloc idíl·lic, un jardinet molt ben cuidat, una casa que conserva tot el seu estil antic, objectes que ens traslladen al temps passat i que d'una o altra manera testimonien la vida i l'obra d'aquest gran artesà mancorí, avui ja jubilat i que va complir 73 anys el passat dia 12 de juny.

Després de les salutacions pertinents, encetàrem la conversa.

- On vàreu néixer, Mestre Ramón?

No sé ben bé quin nom té ara es carrer, és es carrer primer com entren al poble, al costat de ses cases de Son Morro. Avui li diuen el Carrer Principal.

- Quants de germans éreu?

Haguéssim estat cinc, tres germanes i un germà. Es germà va morir abans de jo néixer, jo faig es seu nom. També va morir sa meva germana major. Ara tenc, que encara viuen, dues germanes.

- La vostra dona, què nom? i d'on és?

Es seu nom és Margalida Rubert Seguí i va néixer a Inca.

- Com la vàreu conèixer?

Va ser per ses festes de Crist Rei de Selva; els selvatgins volien fer sa competència a ses festes de Santa Llúcia de Mancor. Jo i en Jaume de Ca n'Elionor anàrem a Crist Rei, on no hi havia estat mai, i vaig prometre de no tornar-hi. Allà la vaig conèixer.

- Quin any era més o manco?

Devers l'any 1.940 -intervé la seva dona, que està present en la conversa- Llavors jo ja feia feina a Ciutat -afegeix mestre Ramón-

- Com va ésser que vos n'anàreu a fer feina a Palma?

L'any 1.936 em vaig entregar al servei militar. Estava a Artà i era es fuster des batalló. Un germà del Marquès de Ca la Torre tenia Morell, per mitjà des fuster de Morell vaig aconseguir feina a Cas Marquès. Quan vaig acabar es servei militar em digueren si volia anar a Son Vida a acabar unes persianes per sa Capella de sa possessió i que feien quatre metres per dos. Estant allà començaren a manar-me feines i al cap de quatre anys vaig acabar ses persianes.

Son Vida és on hi ha ara precisament s'Hotel Son Vida. Tot era des Marquès de Ca la Torre.

- D'aleshores ençà ja quedàreu a fer feina allà?

Sí, sí. Llavors va començar a dir-me: "Qué te pareix, si fèiem això o allò?". Jo no coneixia es marfil ni es banús (éban), no coneixia sa plata ni s'or; ell va començar a en-

Entrevista

senyar-me a tractar tots aquests materials.

- Què hi havia a Son Vida?

Una possessió i es Castell, tot era seu. Hi havia una fusteria com no n'hi havia cap a cap poble, una ferreteria, una torneria.

- Quines coses aprenuéreu amb el Marqués de Ca la Torre?

Vaig aprendre a manejar ferro, plata, or i màrfil (no es coneixia aleshores a Mancor), incrustar màrfil i demés. Una lenya que es diu banús, forta com a ferro, i negre con es carbó, tots es governadors generals duien es bastó de comandament d'aquesta lenya. De totd'una que era allà em digué. "Hem de fer un caixonet petit per enviar a una germana meva que viu a Saragossa i és monja". Havia d'esser tot incrustat de marfil. Pots suposar que sa sang em pega als peus. ¿Com puc fer jo això, si no sé què és una incrustació.

Ell em donava les idees i m'ensenyava. Vaig aprendre a tornejar. En certa ocasió vaig fer d'una pesseta de plata -era més o manco com una pesseta d'ara-, una palangana, hi vaig posar sis còpes fetes de marfil i una botella. Ses còpes tenien 3mm. d'altària. Volia que repetís es mateix objecte i no vaig tenir coratge.

També, en certa ocasió, entre altres mobles que vaig fer per sa casa, vaig fer una taula de menjador on hi cabien unes 52 persones quan estava allargada.

Vaig restaurar es canelobres i es vericle de l'ostensori de sa custòdia grossa de la Seu. Això fou

per indicació del fill del Marqués Mn. Jordi Truyols Dezcallar que era custos de la Seu.

- Guanyàveu molt a Cas Marquès?

Devers set o deu pesettes de jornal. Feia sa feina com volia. A vegades feiem feina es vespre i llavors dormia es matí. El que li agradava al Marquès era que quan em necessitava sempre em tenia al seu costat.

- Quants de fills teniu, mestre Ramón?

N'he tengut tres. Es major var morir quan només teniu nou mesos. Tenc quatre nésts, dos de cada un dels fills.

- Parlem un poc de la vostra preparació com a fuster. Com vos definirieu més, com a fuster o com a artesà-fuster?

He fet de tot. A cal Marquès feia de fuster, de llenterner, electricista, restaurador. Però s'ofici principal meu sempre he dit que ha estat es de fuster, un fuster que tot ho feia a mà, sense màquines. Tu, ja en pots treure ses conclusions.

Mestre Ramon m'ensenyava un braseret que serveix de cendrer on tot és artasania de la més pura. Diu que s'havia de fer fins i tot ses eines perquè no h'hi havia per treballar aquests materials.

- On aprenuéreu a fer de fuster?

Aquí a Mancor, a Ca Mestre Joan Fuster que teni es seu taller al carrer que avui es diu de Sa Canaleta, on hi va haver després una carnesseria, entre Can Pipa

i Son Lluç.

- Era tan bo com diuen Mestre Joan Fuster?

Molt més del que diuen. Però tenia un geni que no hi havia qui l'aguantàs. Puc dir que som s'unic ensenyat seu; no el podien aguantar. Ell mateix es deia de tot en contra seu quan una cosa no li sortia. Em deia, "vaja'm, Ramon, això com és"? - jo pastelejava "què miraves pel carrer?", interessa fer feina". Però quan li interessava saber qui havia passat em deia: "qui era?", no ho sé, deia jo; "Home m'ho hauries d'haver dit".

- Fins quan estàreu amb el Marquès de Ca la Torre?

Fins quan va morir sempre vaig fer feina amb ell. Després vaig fer feina al convent del carrer de la Pietat de Ciutat, d'allà vaig passar al Museu de Mallorca, on he estat fins que em vaig jubilar. Encara no era Museu, quan hi vaig començar, es feien ses obres d'acondicionament. Allà jo restaurava, feines de fusteria i tot el que era necessari.

- Sabem que allà hi ha bastants d'objectes que en el catàleg hi figurau com a donant, a què es deu?

Sí, vaig donar moltes eines de plater que no es coneixien. Una rebatredora d'ous, tota de fusta, hi poden batre tres dotzenes d'ous al mateix temps. Un aparell per fer galletes. Un altre per formejar. Distintes masses de fusta, etc...

Entrevista

- Sabem que heu guanyat distints premis amb l'arquilla de fusta que fèreu, com va ser això?

A Palma, no en recorde l'any, els Sindicats varen organitzar una exposició de mobles, maquetes, quadres, etc... Jo havia gastat molt amb la malaltia del fill que morí als nou mesos. El senyor em digué: per qué no duus s'arquilla a s'Exposició i sempre tindràs qualque cosa?". La hi vaig dur i vaig guanyar es primer premi. Em donaren 100 duros que eren molt, un diploma i una medalla. Després la vaig presentar a Madrid on vaig guanyar també es primer premi que encara ara no he cobrat. Més endavant feren una exposició a Inca pel Dijous Bo. En Biel de Son Nadal va venir a cercar s'arquilla. També a Inca va guanyar un premi que va consistir amb una excursió a La Molina de 15 dies. Hi va anar un fill meu, tot era gratis.

- Sabem que quan vos jubilàreu vos reteren, els vostres companys del Museu de Mallorca, un homenatge?

Sí. Va ser una sorpresa. Havien passat un parell de mesos. Un fill meu em digué: "Papà, hem d'anar a sopar a Sineu" -comptava que ell em convidava, com han fet altres vegades. Entrarem a un celler que li deien Can Costa, tot estava a les fosques, una taula llarga preparada. Vaig pensar que hi havia una Comunió o unes noces. Vaig dir al meu fill: "Joan, anem a seure allà que no hi ha ningú". De cop varen encendre els llums, començaren a fer mambelletes i hi eren presents tots els que pertanyien al Museu de Mallor-

ca (cinquanta pico) M'entregaren una placa i un pergami amb dibuixos de colors, on es contava la meua vida en forma de contarel·la. Aquest homenatge em produí una alegria molt grossa.

- Per què es perd l'ofici de fuster?

No hi ha cap mestre que vulgui ensenyar un al·lot (se l'ha d'assegurar, volen cobrar, etc...). Sa maquinària ha rebotat tota sa mà d'obra. Si per un moment desaparegués s'electricitat, ningú sabria fer feina. Tot ho fa sa màquina, les incrustacions i tot. S'empren materials de plàstics i d'altres...

- Dels vostres fills, no n'hi ha cap que hagi seguit les passes de son pare?

No, un ha seguit la comptabilitat i s'altre és electricista.

- El fet de tenir una casa a Mancor es pot interpretar en què no vos sentiú desarrelat del vostre poble?

Sí. Jo sempre em sentiré mancorí, mentres visqui. S'alegria més grossa que tenc és aquesta. Ho vaig dir a un company meu que era de Felanitx i no ho manifestava mai, sempre deia que era de Palma. N'estava empegueït.

Entrevista

- Ara ja jubilat, com passau un dia normal?.

I sempre faig feina. Tenc una cotxeria com un petit taller on sempre cu-leig.

- Com vos agradaria que fossin els vostres néts?.

En tenc un que pareix que és tal com era jo d'al.lot petit. Només vol anar a sa cotxeria, veu una eina mal col.locada i totd'una la posa al seu lloc, em veig a jo quan era petit. Me'n record que quan sortia d'escola (que estava damunt Can Salapa), passava per davant ca mestre Joan Fuster, m'asseia al portal i de reüll, mirava sis veia una fusteta, la collia fugin a corrents cap a ca-meva. En Macià Colom i En Verano, que feien feina amb ell, quan em veien, tallaven un trocet de fusta i el tiraven devora 'es portal i em deien: "al.lot, deixa això". Jo l'agafava i fugia de pressa. Aquest nin és s'unic que es pareix a mi.

- Què li trobau al jovent d'avui?.

Que només vol fer poca feina i cobrar molt. No tenen gens de paciència per fer feina. Sa maquinària, com t'he dit, ha rebentat sa mà de s'home.

- Voldríeu afegir qualque cosa més, a través d'aquestes retxes de la revista MONTAURA?.

S'il.lusió meva seria que sortís qualcú que tengués idea de s'artesanía. Molts en parlen, però molts pocs s'hi dediquen.

Jaume Gual Mora.

★ TOPONIMIA**★ DOCUMENTADA**

- 3 -

★ **BOSQUET D'EN PERE JAUME,** (MN). L'any 1.832 en Llorenç Coll, natural de Lloseta, el vengué a Bernat Amengual. Es tractava d'una quarterada i mitja del paratge de Canamunt, confrontant amb terres d'Antoni Morro, Joan Coch i Maties Sampol (ARM Rg. Hipoteques 257).

★ **CABANYAL, lo** (Mss). Lloc on hi ha cabanes. La primera notícia que tenim és de l'1 de setembre de 1.369 en què Francesc Coch ho ven a Nicolau Blanc (ARM T-4). El dia 5 de desembre de 1.391 li és subhastat a Guillem Blanch per deutes d'un censal. Es diu que confronta amb camí de Massanella a Selva (ARM T-19) Ho comprà en Guillem Catlar que el 27 d'octubre de 1.416 ho traspasà a Guillem Collell (ARM T-24) L'any 1.604 és de Macià Albertí, confrontant amb camí de Massanella a Selva i olivar de Son Maga (ARM T-39). El 1.723 és de Nicolau Servera de Selva (ARM T-55). L'any 1.788 passà a propietat del notari Fonollar, per això era conegut com a Son Fonollar (ARM Reg. Hipoteques 257). Al segle XIX fou comprat per Jaume Gual, natural de Selva i morador a Massanella.

★ **CAMPASSOS, Els** (Mss) Una branca dels Catlars de Massanella era coneguda amb el sobrenom "dels Campassos", el casal de la qual, ara en

ruïnes, es conegut per Son Catlar. El 24 d'octubre de 1.370 és citada com a confrontant l'alqueria dels Campassos. El 30 de juny de 1.374 els confrontants d'aquesta alqueria eren el torrent que d'Almallutx baixa a Massanella, la Coma Rotja, la Roca dels Falcons, els colls d'en Pere Catlar i la garriga que llavors era comuna de Massanella (ARM T-16). També n'hi havia una altra junt a l'anterior coneguda amb el mateix nom i que el 3 de novembre de 1.378 fou subhastada pels creditors a Raimon Mateu (ARM T-17). Ambdues finques foren comprades pels Catlars, senyors de la Bossa de l'Or. És un topònim encara viu a aquella alqueria.

CAIRATS, Los (Brr): el 1.533 és d'en Pere Alorda i toca la Rota d'en Batle, prop de la finca, ara coneguda per Sa Font Garrover (ARM T-33).

CAIRONET, El (Mss): El 1.447 Gabriel Martorell i la seva dona ho veneren a Pere Dezcallar de l'estament militar, tots de Massanella. Confrontava per dues parts amb terres del comprador i amb el camí de dita alqueria a Selva (ARM T-26).

(Continuarà).

Font documental:

ARM: Arxiu del Regne de Mallorca.

Gabriel Fiol Mateu.

SALUT

LES MALALTIES INFECCIOSES INFANTILS

Els antibiòtics són els medicaments que s'utilitzen fa no gaire més de trenta anys per lluitar contra una gran part de les malalties infeccioses. Però abans de que Fleming descobrís la penicil·lina ja s'havia aconseguit, només amb mesures d'higiene senzilles, com poden ésser el sabó, el lleixiu, el rentat de les mans o l'aïllament del malalt, erradicar malalties que, per la mortandat que provocaven, havien estat considerades com a plagues de l'humanitat com són la pesta, el còlera o la ràbia, malalties que inclús avui són greus i difícils de tractar.

Dic això perquè malgrat que cada dia disposam de medicaments més potents i més cares o vacunes més modernes, cal no oblidar que hi ha encara malalties que no es curen amb medicaments però que poden ésser controlades amb les mesures que ja he esmentat i que no per més barates i a l'abast de tothom són menys efectives. És el cas, per exemple, de les malalties infeccioses dites de la infància, que són produïdes per virus, que solen ésser benignes en general però que algunes vegades poden donar complicacions serioses i quantes les que no disposam de medicaments efectius avui per avui. És per això que els infants que n'estan afectats haurien d'estar, no dic comunicats, però una mica aïllats dels altres infants, sobretot de les escoles, guarderies i camps d'esports.

Perquè les mares tingueu una orientació, he fet un resum d'aquestes malalties amb el nombre de dies que convé que l'infant estigui a ca seva o fora de l'escola quan el metge o pediatra els ho diagnostica.

Això només pretén ésser el que he dit: una orientació i sempre convé preguntar al metge en cada cas concret.

XARAMPIO(sa rosa): És molt contagiosa, inclús abans d'aparèixer l'erupció. El malalt ha de quedar aïllat fins 2 ó 3 dies després d'haver desaparegut la febre. HI HA VACUNA EFICAZ.

RUBEOLA(rosassa): S'ha d'evitar el contagi en cas de dones embarassades ja que els infants podrien néixer amb malformacions

greus. S'aconseja vacunar a totes les nines al voltant dels deu o dotze anys. HI HA VACUNA i a més immunoglobulines.

VARICELLA(pigota borda): És contagia des d'un dia abans de sortir les vesícules fins que aquestes estan seques (7 ó 8 dies després). NO HI HA VACUNA, per tant convé aïllar el malalt.

PAROTIDITIS(paperes): És contagia de 6 dies abans d'aparèixer l'inflor fins 9 dies després. Convé aïllar el malalt perquè pot donar complicacions. HI HA VACUNA eficaç que es sol donar amb la del Xarampió i la rubeola quan l'infant té un any.

I recordau que ni aquestes malalties ni les pells clares volen sol.

Bel Garau, Metgesa.

Prevenió del infart

La Asociación para la Protección, Prevención y Rehabilitación del infarto de miocardio con sede en Munich, expuso no hace mucho, una serie de medidas generales para prevenir en lo posible una de las enfermedades principales de nuestra época: el infarto de miocardio.

1.- Controle su peso: Todo exceso de peso supone una sobrecarga para la salud de su organismo.

2.- Valore sus malos hábitos: Recuerde que el fumar es un importante factor de riesgo. Fume menos y si es Ud. capaz, deje de fumar.

3.- Controle su presión arterial: Tanto los valores superiores como inferiores a los normales son perjudiciales para su salud y unos factores de riesgo que deberán ser regulados médicamente.

4.- No rehúse un análisis de sangre: Si se lo prescribe el médico. Atienda especialmente a los valores de colesterol en sangre cuyos valores normales oscilan entre 150 y 250 mgr.%, así como los triglicéridos, etc., y lo que es así mismo importante, cuide que su alimentación no sea excesivamente rica en grasas.

5.- Realice diariamente algún tipo de ejercicio físico: Muchos de nosotros, condicionados en parte por la profesión sometemos a nuestro cuerpo a un déficit de ejercicio físico. Camine por lo menos una hora diaria al aire libre (rehuya, por supuesto, lugares contaminados), practique gimnasia, excursionismo los fines de semana o algún deporte (natación, ciclismo, etc.).

6.- Duerma lo suficiente y goce de actividades relajantes durante sus horas y días de descanso: No se deje dominar por el stress de una forma de vida agobiante. No vaya «a todo gas» por el mundo, su corazón a la larga padecerá las consecuencias.

7.- Respire correctamente: Evite una respiración demasiado superficial. Piense que el problema principal resultante de un infarto es la falta de llegada de oxígeno en una parte de nuestro corazón.

L'ESPLAI

Hem arribat un altre cop a la fi d'un altre any d'esplai.

Ara és l'hora de fer una breu ressenya i petita reflexió del treball realitzat i metes aconseguides nins i monitors:

Hem d'esser optimistes si volem créixer i pensar que sempre es pot millorar, per tenir noves i millors expectatives per el futur.

Per exemple dir que haguéssim pogut aprofitar més el temps i el nou espai.

També que la feina prevista a l'inici de temporada es programàs més en conjunt com una decisió sorgida del diàleg entre nins, pares i monitors.

Cert i segur que l'obtenció de suggerències crítiques negatives o positives, noves idees ens haurien ajudat i facilitar molt més la nostra tasca.

Però la conclusió primera i més positiva a la que podem arribar, feta la reflexió, és que els nins, per damunt de tot, s'ho han passat bé i les ganes de continuar hi són. La segona conclusió és que totes les ensopegades són una nova lliçó ben apresada i que sempre ens donarà opció a tornar a començar més preparats i madurs.

Dèiem que els nins es diverteixen molt i més encara quan parlem de colònies o campaments: es senten més lliures, duen a terme activitats i experiències molt noves, el seu ritme de vida quotidià i per ventura monòtom canvia per complet.

Però el més important és que tenen l'oportunitat de conèixer nous llocs i noves persones; conviure i comunicar-se més d'aprop amb els seus companys, fent-se així més amics.

Per totes aquestes raons hem decidit que enguany farem dos campaments:

Els nins d'onze a catorze anys, a finals de juliol, aniran sis dies a Menorca.

I els nins de quatre a deu anys aniran una setmana per agost a la Colònia de Sant Jordi.

Hem pres aquesta decisió perquè així els monitors ens podrem dedicar més explícitament a fer activitats més apropiades per a les edats compreses. I perquè sempre s'ha d'aprofitar l'oportunitat de viatjar que els nins coneguin l'amplària del nostre planeta.

Com hem dit enguany anam a Menorca i mitjançant rifes, tomboles o qualsevol altra cosa per omplir la nostra gidriola i fer els billets de partida (dels de tornada no en parlem), més econòmics.

Per tant agraim la vostra col·laboració ajudant a que els nostres nins es diverteixin i estiguin contents de bo.

També des d'aquí feim una crida als nins que encara no venen a l'esplai, a veure si s'animen a fer nous amics.

Vos esperam l'any que ve a tots!!!

No deim Adéu sinó fins SEMPRE!!!

QUE TOTS PASSEU UN BON ESTIU I
SIAU FELIÇOS!!! CHAO!!!

Grup de monitors.

La Poesia

AUBADA

L'estrella més pura,
poruga ja guaita;
tremola agradosa
dellà la muntanya.
Ben haja l'estrella,
l'estrella de l'auba!

Els galls que dormien
davall les porxades
¿què és lo que ara veuen,
que tant i tant canten?
Han vista l'estrella,
l'estrella de l'auba.

Les flors senyorívoles,
de rou tot brufades,
l'embat les bressola,
els ulls xalests baden.
Han vista l'estrella,
l'estrella de l'auba.

Les boires se gronxen,
la lluna s'apaga;
piulant els aucells
estiren les ales
perquè el sol envia
l'estrella de l'auba.

Cansats se condormen
malalts i malaltes,
i alegres somnien
visions d'esperança:
que els mals i la fosca
defugen de l'auba.

Per què el monestir
ventant les campanes
ja crida a matines
escolans i frares?
Perquè vol que resin
«L'Estrella de l'Auba».

Estrella que et mostres
quan fugen les altres,
per què em deixondeixes
tan de matinada?
En lletres que lluen
respon l'estel d'auba:

— Amic, aprofita
la vida que passa;
de fosca nasquérem,
la llum ens aguaita.
Del sol de la glòria
la vida n'és l'auba.

Marià Aguiló

ELS LLINATGES DELS

MANCORINS

(2)

AMER: Nom d'una vila catalana de la comarca de Selva, província de Girona. Als Stims de 1.698 hi ha un propietari amb aquest llinatge. Al cadastre de 1.764 també n'hi ha un (AMS). El 3 d'abril de 1.905 batiaren a Bartomeu, fill de Gabriel Amer d'Inca i de Maria Sociés de Llubí, nat a Mancor (AD Bap. Mancor). El 19 de març va néixer Antoni, fill de N'Antoni Amer d'Inca i Maria Vicens Mateu de Mancor (RCMV).

ANDERSON: El 17 d'abril de 1.971 fou inscrit en el Registre Civil de Mancor, Antoni, fill de Helen Anderson natural d' Austràlia, però d'ascendència escandinava.

ARMENGOL o AMENGUAL: Del nom propi Armen-gol, molt corrent antigament a Catalunya, i que prové del germànic Ermingaud, compost de dos noms de divinitats, Ermin i Gaut. A Mancor antigament eren emprades indistintament ambdues formes i encara altres, com Ermingol, Ermangol, etc... La primera notícia d'aquest llinatge que hem trobat a Mancor és del dia 2 de les idus de febrer de 1.537 en què Guillem Armengol i la seva dona, Elisenda, compren un cens a Biniamar (ARM T-4). El dia 7 de les idus d'octubre de 1.343, Picó Ermen-gol, canvià una casa i un pati que té a Mancor amb unes terres de Guillem Font situades a Biniarroí (ARM T-6). També al mateix protocol es parla, el 14 de les Kalendes de 1.343 que hi ha en Pere Ermen-gol que abans era habitant de Mancor i ara ho és de Biniarroí (ARM T-6). A la llista d'homes d'armes de 1.359 hi ha en Guillem Armengol, en Iacme Ermangol, en Pere Ermangol, en Perico Ermangol i en Ramon Ermangol, tots de Mancor (Publicada per Mn. Joan Rosselló). Al segle XIV una de les famílies Armengol comprà la tafona comuna de Mancor, essent des de llavors coneguts per "de la Tafona" i transformat, al segle passat, en "Son Tafona". D'aquesta família sortiren Mn. Miquel Armengol que tenia certs drets damunt la capella de Santa Llúcia i que el dia 11

d'agost de 1.642 el traspassà als jurats de Selva. També un altre, Mn. Miquel Amengual, que fou el primer capellà celebrant a l'església de Mancor a l'any 1.609. Igualment ho era Mn. Pere Joan Armengol que arribà a domer de la Seu, de-vers l'any 1.592. Entre altres membres clergues, notaris i missers, sobresurt d'aquesta família el Doctor en ambdós drets, Joan Josep Amengual, prolífic es-critor que morí el dia 2 de maig de 1.876, extingint-se aquesta família, fent hereva a la seva criada.

Una branca d'aquesta família passà a denominar-se de Son Collell, perquè un fill de la mateixa, fadrí, que havia ar-replegat una certa riquesa dedicant-se a mercader a Ciutat de Mallorca, comprà en subhasta pública, el 7 de novembre de 1.656, la casa i finques de Son Collell. El seu nom era Mateu Armengol. Un descen-dent seu fou conegut com l'Alferes. Sor-giren d'aquesta família diversos cler-gues, missers i metges. Durant el segle XIX aquesta família emprà correntment la forma Armengol. Desaparegué de Mancor a l'any 1.898 en què els béns immobles fo-ren comprats en una subhasta pública per la família de pintors Torres Caffaro. Dits Armengol continuen a Inca.

Al 1.594 hi havia tres propietaris amb aquest llinatge a Mancor (AMS), igualment que a l'any 1.698. A l'any 1.764 eren sis els propietaris Amengual (AMS - Cadastres).

Una família diferent de les que poblaven des d'antic Mancor, fou la fun-dada per Bartomeu Amengual, natural de Sencelles que, essent soldat provincial, es casà amb Joana Mª Soler de Mancor, ba-tiant un fill nat a aquest lloc, el 30 de maig de 1.862 (AD I/108/B 12).

(Continuarà)

Fonts documentals:**AD:** Arxiu Diocesà.**AMS:** Arxiu Municipal de Selva.**RCMV:** Registre Civil Mancor de la Vall.

Gabriel Fiol Mateu.

ESGLÉSIA LOCAL

LA FAMÍLIA

Al llarg d'aquets cinc darrers anys s'han reunit cada mes al Santuari de Santa Llúcia de Mancor, un grup d'uns quaranta matrimonis dels pobles de Mancor de la Vall, Campanet i a temporades de Biniamar, per a tractar dels problemes que afecten a la família, a l'educació dels fills i a la vida matrimonial en tots els seus àmbits i aspectes, baix la direcció i ajuda de D. Josep Roig.

Fullejant papers i resums d'aquets cinc anys, ens ha semblat oportú i convenient donar a conèixer un petit resum d'idees i temes que s'han tractat perquè a la vegada que poden servir de recordança pels qui hi han assistit, serveixin també d'estímul per a tots aquells que davant la mateixa problemàtica vulguin iniciar aquest camí amb nosaltres. No és un grup tancat, sinó que està obert a tots aquells matrimonis que sentin la necessitat de preperar-se per afrontar els problemes de l'educació dels seus fills.

A manera de síntesi anam a assenyalar una sèrie d'idees que constitueixen les línies mitjançant les quals han discorregut les nostres reunions durant aquests cinc darrers anys.

1. La Família, realitat humana i social està avui determinada per una sèrie de factors que la condicionen fortament. La família tradicional està en crisi, és una realitat cridada a canviar, evolucionar, retrobar-se a si mateixa en la seva missió educadora. La família actual intenta conservar uns valors que el temps va purificant enmig d'un confusio-nisme ideològic que repercuteix en la pràctica. Per això hem discutit i tractat els trets i caràcters que configuren a la família avui, com són p.e.:

- La lluita generacional.
- La inestabilitat.

- La comunicació dins la família. És un fet innegable que avui és cada vegada més difícil la possibilitat d'un diàleg cordial entre pares i fills. Les bones relacions d'ambdós són la meta d'un camí que s'ha d'aprendre a recórrer. La veritat és que sempre ha existit alguna incomprenció entre les diverses generacions, però la discrepància s'ha accentuat darrerament per la velocitat en què canvien els condicionaments socials i les

idees en vigor. Els pares coneixen de sobra aquesta angoixa. obra aquesta angoixa.

- La disminució en quant a la intensitat i acursament en quant el temps de la influència dels pares damunt els fills.

- La crisi d'autoritat, etc... s'han estudiat les causes que han provocat aquets canvis i trets, com són p.e. la societat de consum, la caiguda de molts de valors considerats fins ara com absoluts, el canvi accelerat del nostre món, la falta de preparació de molts de pares. Tots es preparen per exercir una professió lucrativa com a medi per viure, però pocs per exercir la professió de pares, i davant els problemes que se'ls presenten, o bé improvisen damunt la marxa, o bé miren el que fan els demés per no sentir-se ridiculitzats pels seus fills com antiquats.

2. Caminam de cap a un nou tipus de família, més plural en quant a les seves formes, més flexibles i oberta, amb un nou còdi de valors.

3. La família ha d'educar per ésser persona, perquè els fills arribin a la realització plena de si mateixos, mitjançant el desenvolupament de totes les seves potencialitats.

4. La família ha d'educar des d'uns valors: la persona, la solidaritat, el compartir, la participació, la crítica, la creativitat, la llibertat responsable, la tolerància, l'alegria, l'esperança.

5. En l'educació dels fills en la fe i en la moral s'han d'evitar tota una sèrie de defectes, reflexe de la falta de formació dels qui eduquen, de mètodes inadequats o enfocaments ideològics no correctes. Per això s'ha d'educar cap a una fe personal i compromesa, cap a una moral veritablement lliure i responsable. El primer i millor mètode per a una encertada educació en la fe i en la moral dels fills són els pares amb el seu exemple. Per això és desitjable que els pares tinguin uns objectius clars i assequibles a l'hora d'educar els fills, amb uns mínims que han de complir.

6. No es pot oblidar tampoc la relació entre família i escola. Família i escola han d'harmonitzar els seus esforços, en connexió perfecta, en bé de l'edu-

cació integral dels nins. Són factors i camps complementaris mutuament coadjuvants.

7. Creim finalment que els pares han de convidar-se a si mateixos, junts amb altres matrimonis, a una formació contínua, per acompanyar eficaçment la maduració humana, religiosa i moral dels fills.

No hem pretès esgotar amb aquest recordatori tots els temes que hem tractat al llarg d'aquets cinc anys. Aquestes reflexions són una invitació a seguir en situació de recerca, sempre en ares d'una tasca millor, amb mètodes nous i adaptats als nostres temps. Al mateix temps també hem tingut l'oportunitat de fer amistats i del començament d'un despertar responsable mitjantçant una participació en els quefers de les comunitats parroquials i civils, però no hem arribat encara al final d'aquets camí començat; que la perseverència admirable i encoratjadora per tothom, demostrada al llarg d'aquests cinc anys, sigui encara més un estímul per a tots i un despertar en els altres aquesta ànsia que ens empeny a continuar aquesta formació permanent dels pares en bé per a l'educació dels fills en particular, del matrimoni en si mateix, i de la comunitat del poble en general.

Mancor de la Vall, juny de 1.988

Miquel Amengual Saurina.

 * TEMPERATURES I PLUGES A MANCOR DE LA VALL *
 *

Temperatures (Abril, Maig i Juny)

Presentam estudi comparatiu amb els tres darrers anys (1986, 1987 i 1988), durant aquests tres mesos.

		Mínima mitja	Màxima mitja	Mínima mes	Màxima mes
				dia qc	dia qc
Abril	86	8,4	18,6	14 4	30 25
"	87	11,6	22,0	1 7	26 30
"	88	11,3	20,1	8 7	12 25
Maig	86	14,3	25,2	4 11	16 30
"	87	12,6	24,7	6 9	13 30
"	88	14,3	23,3	13 12	31 27
Juny	86	15,8	29,6	7 11	28 34
"	87	17,5	29,0	1 15	25 34
"	88	17,0	26,9	8 13	23 31

Pluges (Abril, Maig i Juny)

Presentam també el mateix estudi comparatiu entre els anys 1986, 1987 i 1988.

		Litres total	Dia de més pluja
			Dia Litres
Abril	86	83	12 25
"	87	24	3 14
"	88	123	27 41
Maig	86	11	29 10
"	87	41	17 27
"	88	83	11 31
Juny	86	11	30 9
"	87	1	9 1
"	88	80	27 28

Miquel Saurina Vallori.

ESPORTS

TRIAL, ESCACS, FUTBOL, FUTBITO, TENIS, CICLISME. Moltes han estat les diferents proves esportives que s'han celebrat aquest mes de juny 88, moltes d'elles amb motiu de les festes de Sant Joan.

A continuació vos farem un petit resum d'elles:

TRIAL: Es va celebrar el 19 de juny davant una gran espectació a causa de les dificultats de les proves. Participaren 12 corredors, dels quals 3 eren els mancorins Bernadí Coll, Jackie Martí i Toni Martorell que si segueixen entrenant, segur vorem algun campió entre ells.

Volem fer una menció especial a un corredor que no va poder participar a causa d'una lesió a un entrenament. Es tracta d'en Lleonard Pocoví, pel qui desitjam una ràpida recuperació.

Aquest I Trial Indoor el va guanyar en Martí de Muro, i cal dir que va participar el campió de Balears i una vegada campió d'Espanya.

ESCACS: De gran èxit es pot catalogar aquest Torneig d'Escacs amb una gran participació de jugadors del poble i molts d'ells jovenets que demostraren un nivell alt de Cultura en el nostre poble.

Es va desenvolupar amb molta esportivitat, jugant-se les finals per les festes de Sant Joan.

El campió va esser José Fernandez Ventura, quedant subcampió Sebastià Amer Miró, després de jugar una partida molt igualada que durà més de 3 hores.

Volem des d'aquí donar les gràcies al jugador Miquel Vallori per la seva gran col.laboració amb l'organització d'aquest torneig i a tots els jugadors que tornin participar al pròxim que farem.

FUTBITO: Tres partits s'han disputat aquestes festes amb molta assistència de públic jugant : grans, benjamins i dones.

BENJAMINS MONTAURA - SALLISTA

Gran i emocionant partit el que jugaren aquests petits esportistes els quals demostraren la seva gran afició i entrega per l'esport. Desitjam que no decaiguin i siguin grans esportistes.

FADRINES 7 CASADES 0

Un partit molt entretengut sense cap estirada de "moño" el que disputaren les futbolistes de Mancor que varen haver de repetir el partit després de les festes, a causa del mal temps.

Direm que el C.D. MONTAURA que l'any que vinent jugarà a III Regional n'ha fitxades dues. Adivinau...

TENIS: Tres finals es varen disputar, corresponents a les categories: Seniors, Juniors i Femení.

Els campions varen esser

Joan Pere Casillas (Seniors)

Josep Mateu (Juniors)

Margalida Alba (Femení)

Esperam que en els propers torneigs sigui més gran la participació de jugadors i a n'el mateix temps que donam l'enhorabona a n'aquests esportistes que han participat a n'aquest sport que té tan poca afluència de seguidors.

CICLISME: Es va fer la VIIª Volta Cicloturística Popular el dia 25 amb una gran participació de gent. S'està pensant formar un equip ciclista, quan veim corredors de totes les edats que podrien córrer a la Volta a Espanya.

Si qualquú va arribar tard a la Volta fou per l'actuació el vespre abans

... NOSALTRES TAMBÉ COLLABOREM

de les tres "YOUNG SENSATION". Aquelles tres senyorettes angleses d'aquell vespre del Ron, que s'anaren de Mancor encantades, pel tracte que reberen.

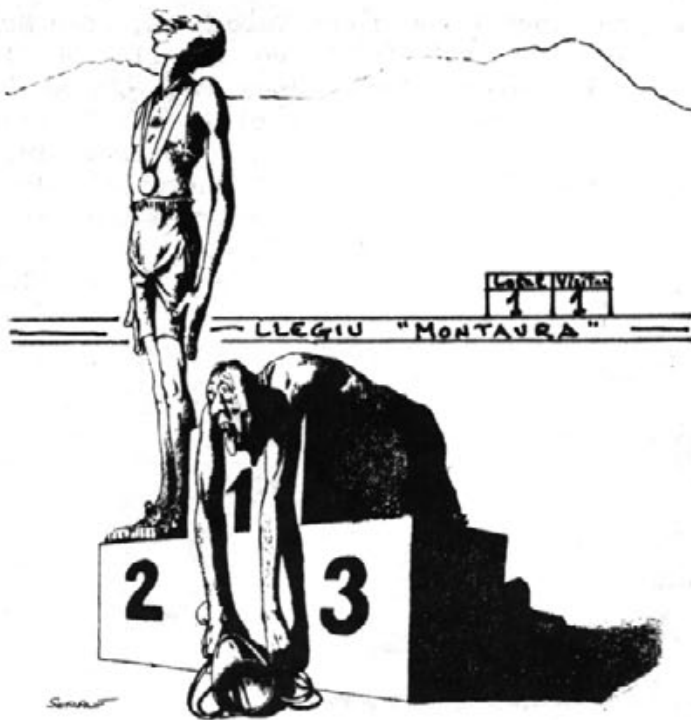

antigues figures com Tolo Mora, Joan Moyà (qué es var fotre un genoll) Guillem Coll, Miquel Moyà, Joan Pou, Jaume Pollet, Joan Abrines, Biel Alorda "Locomotora", Joan Costa, per part dels vells, i jugadors joves com Tolo Martorell, Jaume Morro, Guillem Amer, Bernat Mateu, Francesc Pou, Jaume Grau, Miquel Vallori Ramón, Miquel Vallori Mateu, i un llarg etc.

FUTBOL: Es varen celebrar dos partits en el Camp de Futbol Turixant, amb gran quantitat d'espectadors. Jugàren dos equips davant uns locals de veterans i antics juvenils on poguérem contemplar

El partit es va desenvolupar amb gran esportivitat guanyant els vells a n'els joves.

C.D. CONSTANCIA C.D. MONTAURA

Gran partit el que disputaren els dos equips, guanyant el trofeu l'equip inquer per penalts després d'haver empatat a un gol.

Abans de començar el partit R. Arrom, com a capità, acompanyat del Batle Biel Pocoví, feren entrega d'una placa commemorativa al President del C.D. Constància, D. Pep García per la seva participació a les festes de Sant Joan 88.

L'equip que va jugar a l'inici fou Moranta I, Ripoll, Carlos, Mora, Reynés, Estrany, Moranta II, Mateu I, Arrom, Amengual, Mateu II.

Sortiren durant el transcurs del partit Pep Moranta, substituïnt al jugador Ripoll que va rebre un cop fortuit al cap del que ja està recuperat; Joan Antoni i

Sebastià Ribot, els quals demostràren que poden jugar tan bé com els qui sortiren primer.

El gol del Montaura el va aconseguir el Jugador Mateu II després d'uns contracops i en el llançament de Penalties varen marcar Arrom i Mateu, i fallaren Carlos i Moranta.

Després del partit es va fer un aperitiu a n'el Casal de Cultura per a tots els jugadors.

Cal destacar aquest resultat d'empat a 1 gol davant el C.D. Constància, que ens demostrà la categoria de molts de futbolistes de Mancor que pogueren plantar cara a un equip com és el C.D. Constància plagat de grans jugadors com Martínez, Sastre, Ballester, Pons, Mas, tots ells jugaren l'any passat a 2ª divisió i altres com Xamena, Cuadrado, Guema, farelo, Bota, Grimalt, futurs jugadors del Constància.

La treta d'honor fou a càrrec del Rector del Poble Mn. Miquel Amengual Saurina, al qual li volem donar les gràcies per la seva preocupació en que cedissin el Camp de Futbol a l'Ajuntament.

Aprofitam abans d'acabar, per comunicar a tothom que l'any que ve el C. D. MONTAURA, que s'està formant, participarà en el Campionat de lliga de 3ª Regional, després de solventar greus inconvenients que surgiren.

Demanam des d'aquí el recolçament de tothom, per l'equip C.D. Montaura.

!!!Visca el Montaura!!!

Joan Martorell Vallori.

FES ESPORT

HIVERN I ESTIU

PER LLEPAR-SE ELS DITS

Sopes d'estiu o solleriques

Components per a quatre persones:

Dues cebes, tres tomàtiques, mig quilo de pebres verds, quatre patates mitjanceres, una cabeça d'all, un manadet de julivert, sal, pebrebò i pebre vermell, 300 grams de sopes i oli.

Fases de preparació:

Pelar les cebes, les tomàtiques i les patates.

Tallar les cebes llargues (en forma de parèntesi), picar les tomàtiques i tallar les patates rodones. Picar el julivert, pelar els alls i tallar els pebres verds en trossos amb les mans.

Posam una greixonera al foc dolç. Encalentim un raig d'oli, hi ofegam la ceba i els alls tenent cura de què no es cremi perquè amargatjarà tot. Amb aquest ordre hi posarem la tomàtiga, fins que estigui ben sofregida, els pebres verds i les patates. Ho ofegarem uns minuts. Cobrirem amb aigua, prop d'un litre i mig, salar al gust. Després hi posarem el julivert, una cullereta de pebre vermell i un poquet de pebrebò.

Bullirà fins que les patates siguin cuites.

Retirarem la verdura i un poc de brou, dins estris distints.

Ara col·locarem un sostre de sopes de pa i un sostre de verdura i així fins acabar. Si queden molt seques hi posarem brou del que hem retirat.

Ho acompanyarem d'envinagrat, olives, rave, que haurem pelat i deixat en remull un parell de minuts.

Caragolins d'estiu.

Components per a quatre persones: Dos o tres quilos de caragolins, un manat d'herbes (fonoll, moradui, herbasana, llorer i timó). Un pebre de cirereta. Sal. Per a les salses (alls, rovegó de pa i oli). Altra salsa (dues taces d'oli, sal pebrebò, tres cullerades de vinagre).

Fases de preparació:

Els caragolins es posen en remull amb aigua freda i els deixam prop d'una hora perquè reblanescui el tap blanc de la boca i comencin a treure les banyes.

Quan tots l'hagin tret els rentarem amb aigua freda i vàries vegades. Els que no tinguin la banya a fora, pot ser siguin morts.

Comprovat que estan vius, les col·locam dins d'una olla amb aigua freda, també hi afegirem el manat d'herbes.

Començarem a cuinarlos amb poc foc, fins que bulli. Aquesta operació és

la més important, i d'ella depèn l'èxit de la recepta. Convé no ésser un mal "enganyador" i que tots els caragolins tinguin la banya defora.

En arrancar el bull, ho deixarem quinze minuts. Ara serà el moment d'incorporar el pebre de cirereta, la sal i continuar el bull prop de 45 minuts més.

Quatre salses per acompanyar-los:

1.- All-i-oli. All ben picat dins un murter, a poc a poc hi tirarem l'oli fins a tenir una bona emulsió. També sal al gust.

2.- Maonesa amb all.

3.- Picar un parell d'all dins un murter, quan estan ben picats, continuam amb el rovegó de pa. En ésser ben picat, hi posam un cullerot de brou dels caragolins i sal al gust.

4.- Posarem dues tacetes d'oli dins una escudella amb orelles, sal, pebrebò i tres cullerades de vinagre. Tot ben rebutat.

Domingo Llull Capó

AL·LELUIA, AL·LELUIA!, QUI NO MATA PORC, NO MENJA XUIA.

Imatges d'ahir

Molts dels mancorins que essent nins, foren alumnes del mestre d'escola Sr. Josep Misser Bauchs guarden d'ell un bell record, pot ser més idealitzat pel pas del temps. Exercí durant el darrers anys vint, arriban al càrrec de tinent de batle del consistori que es pososiona del nostre ajuntament el 26 de Gener de 1.930, dimitint del mateix el 16 d'Abril del mateix any per haver de passar a exercir el magisteri a la seva terra de Catalunya.

Una de les activitats extra escolars que promogué i que més es recorden és la representació teatral del drama d'Angel Guimerà "Mossén Janot". Les funcions tingueren lloc a un local situat al primer pis de Ca Na Monana, al carrer de Sant Joan i que havia servit abans d'escola. L'èxit fou enorme i l'escena final del drama en que Mn. Janot, ferit de mort, beneïa l'unió matrimonial de l'al.lot pobre amb la pubilla rica, impresionà vivament l'auditori i feu caure moltes llàgrimes

Aquestes jovenetes de la fotografia son les artistes que donaren vida als personatges femenins del drama de Guimerà i que son, d'esquerra a dreta, en peu: Joana Gual "Ferrerica", Francesca Morro "Can Roig", Maria Mateu de "Can Guixa"; assegudes: Antònia Oliver "Suau", Antònia Mayol "Prim" i Teresa Martorell "Cas Fuster". Corria l'any 1928.